

EUROOPA
KONTROLLIKODA

ET

Kõne

Brüssel, 13. oktoober 2016

Euroopa Kontrollikoja presidendi Klaus-Heiner Lehne kõne

**Euroopa Kontrollikoja 2015. aasta aastaaruande esitlemine
Euroopa Parlamendi eelarvekontrollikomisjon
Brüssel, 13. oktoober 2016**

Kehtib esitatud tekst.

Erinevuste korral tuleb lähtuda suulisest tekstist.

ECA Press

Mark Rogerson – pressiesindaja T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – pressiametnik T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA Youtube: [EUAuditorsECA](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA) eca.europa.eu

Lugupeetud esimees
komisjoni asepresident proua Georgieva
lugupeetud Euroopa Parlamendi liikmed!

Mul on suur au esitleda teile Euroopa Kontrollikoja 2015. aasta aastaaruannet oma esimese ametiaasta esimesel kuul kontrollikoja presidendi rollis.

2015. aasta lõpust alates toimunud sündmused on kõigutamas ELi alustalaid ning selle tõttu on meie jaoks alanud sisevaatluse periood. Kõik me otsime vastust küsimusele, miks nii paljud kodanikud on pööranud selja Euroopa projektile. Usun, et osaliselt on selle põhjuseks asjaolu, et meie, Euroopa institutsioonid, oleme teatud määral kaotanud oma kodanike usalduse. Järgnevatel kuudel ja aastatel on ELi tähtsaimaks ülesandeks selle usalduse taastamine. Usun, et Euroopa Kontrollikojal on selles protsessis kanda oluline roll. Oma kõnes sooviksin keskenduda sellele, mida tuleks teha, ja vaadata ühtlasi tagasi kontrollikoja 2015. aasta aastaaruandes esitatud leidudele.

On selge, et vaja läheb reformi. Milline see reform ka ei oleks, peab see tuginema kindlale finantsalusele. Usaldusväärne finantsjuhtimine on endiselt äärmiselt oluline, sõltumata sellest, kas Euroopa Liidul on 28 või 27 liiget. Kontrollikoja arvates on eriti olulised selle neli elementi.

Esiteks peab ELi raamatupidamisarvestus olema laitmatu. Inimesed ei hakkagi meid usaldama, kui nad ei usu, et me hoiame nende raha nii, nagu vaja ning peame selle üle asjakohast arvestust.

ELi 2015. aasta raamatupidamise aastaaruanne oli koostatud vastavalt rahvusvahelistele standarditele ning annab liidu finantsseisundist kõigis olulistest aspektides õige ja õiglase ülevaate. Seetõttu esitas kontrollikoda raamatupidamise aastaaruande usaldusväärse kohta taas märkusega arvamuse.

Käesoleval aastal ja sellele järgnevatel aastatel maksmisele kuuluvate summade maht on aga jätkuvalt väga suur. Lisaks ei ole komisjon koostanud rahavoogude prognoosi, mis hõlmaks järgmist seitset kuni kümnet aastat. Selline prognoos võimaldaks sidusrühmadel tulevikus makseteks vajalikud summad ja eelarveprioriteedid kindlaks määrata. See aitaks ka kaasa usalduse taastamisele. Komisjoni koostatud keskpika perioodi maksete prognoosid on samm õiges suunas.

Teiseks peab EL tagama, et finantseeskirju kohaldatakse õigesti.

Praegusest ELi eelarvest ja eelarvesse eraldatav raha on täpselt kajastatud, kuid selle kulutamisel tehakse siiski endiselt palju vigu, eelkõige liikmesriikides. 2015. aasta maksete hinnanguline veamäär, mis mõõdab eeskirjade eiramise taset, on 3,8 %. Veamäär on üsna sarnane eelnevate aastatega, kuid ületab ikka tunduvalt 2 % suurust olulisuse piirmäära.

Kontrollikoda leidis ka sel aastal kõige suurema veamäära valdkondade „Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus“ ning „Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks“ kuludes (vastavalt 5,2 % ja 4,4 %). Kõige väiksem oli hinnanguline veamäär halduskulude valdkonnas (0,6 %).

Hea uudis on see, et liikmesriikide ja komisjoni võetud parandusmeetmed aitasid kaasa hinnangulise veamäära vähendamisele. Ilma selleta oleks veamäär ületanud 4 protsenti.

Komisjon esitas ka hinnangu potentsiaalsete edaspidiste parandusmeetmete mõju kohta 2015. aasta tulemustele.

Hoolimata juba võetud meetmetest saaks komisjon aga veelgi parandada oma riski- ja parandusmeetmete mõju hindamist.

Kiiduväärt saavutus oleks see, kui tagasinõudmiste abil õnnestuks saavutada veamäär, mis jääb alla 2 protsendi. Kontrollikoda usub siiski endiselt, et vigade vältimine on parem kui nende parandamine.

Euroopa maksumaksjale oleks oluliselt parem, kui komisjon ja liikmesriigid kasutaksid raha algusest peale korrektselt ning ei oleks vaja kulutada aega ja rahalisi vahendeid selle tagasinõudmiseks peale seda, kui on avastatud vigu.

Kui komisjon, liikmesriikide ametkonnad ja sõltumatud audiitorid oleksid kasutanud kogu nende käsutuses olevat teavet, oleksid nad võinud ära hoida või avastada ja parandada märkimisväärse osa vigadest enne nendega seotud maksete tegemist.

Kontrollikoja tulemused näitavad ka, et vigu õnnestuks vähendada, kui parandada rahastamiskavade ülesehitust.

Üks peamisi veamäära mõjutavaid tegureid on erinevad riskid kulude hüvitamisel põhinevate toetuskavade (EL hüvitab toetuskõlblike tegevuste kulud toetusesaajate esitatud väljamaksetaotluste alusel) ning toetusõigustel põhinevate kavade vahel, mille puhul maksed tehakse teatud tingimuste täitmise korral. Kulude hüvitamisega seotud kulutusi iseloomustab palju suurem veamäär (5,2 %) kui toetusõigustel põhinevaid kulutusi (1,9 %).

Inimesed ei saa usaldada süsteemi, millest nad aru ei saa. Rahastamiskavade ülesehituse parandamine vähendab vigu ning inimesed saavad kavasid suurema usaldusega kasutada.

Lugupeetud esimees, austatud liikmed!

Ajal, mil jõukus ei ole paljude jaoks enesestmõistetav, peavad meie kodanikud teadma, et iga nende heaks kulutatud euro on kulutatud algusest peale õigesti ja parima võimaliku tulemuse saavutamiseks.

See tähendab ka selle tagamist, et kokkulepitud poliitilistele prioriteetidele eraldatakse küllaldaselt vahendeid ja seda piisava varuga, et kriisiga toime tulla. Praeguses olukorras on mõlemad ülesanded osutunud keeruliseks.

See on ka põhjus, miks minu eelkäija rääkis vajadusest „täiesti uue lähenemisviisi“ järele.

Praegu on veel liiga vara öelda, kas ja millal see reaalsuseks saab. Oleme aga juba näinud praeguste rahastamiskavade vahearuannet.

Selles on toodud mitmeid seadusandlikke ettepanekuid eelarve paindlikkuse parandamiseks ja finantseeskirjade lihtsustamiseks. Kontrollikoda esitab peagi nende ettepanekute kohta oma arvamuse.

Kontrollikoda peab positiivseks tulemustele keskendumist, millele Euroopa Komisjon taas tähelepanu juhtis. Endiselt on aga puudu kulutõhususe mõõde, mis toobki mind usaldusväärse finantsjuhtimise kolmanda elemendi juurde.

Meie kodanikel on vaja näha, kuidas EL tagab kulutõhususe. Neil on vaja kindlust selle kohta, et ELi tasandi meetmetega on võimalik saavutada rohkem kui ainult nende riigi ametiasutuste võetavate meetmetega.

Kuid kas ELi projektid saavutasid 2015. aastal kuludele vastava tulu? Kas nende eesmärgid olid algusest peale realistlikud? Kas projektidega seotud kulud olid mõistlikud – ja „mõistlik“ määratletud selge võrdlusnäitaja alusel? Kas programm või projekt oli rohkem või vähem kulukas, kui see oleks olnud teistsuguse juhtimistaseme puhul?

Nendele küsimustele ei ole lihtsat vastust, kuni ei kohaldata õiget aruandluskorda.

Käesoleval aastal toob kontrollikoda esile probleemid, millega komisjon on silmitsi programmi „Horisont 2020“ teadusuuringute ja innovatsioonikulude tulemuste üle aru andmisel.

Programmi „Horisont 2020“ analüüsidis leidis kontrollikoda, et võrreldes seitsmenda raamprogrammiga on tehtud edusamme, ent komisjoni suutlikkus programmi tulemuslikkuse üle järelevalvet teha ja selle üle aru anda oli endiselt piiratud. Komisjoni 10 uue poliitilise prioriteedi ja „Euroopa 2020“/„Horisont 2020“ strateegilise raamistiku vahelised seosed vajavad täiendavat selgitamist. Praegune selguse puudumine võib negatiivselt mõjutada ka ELi muid tegevusi.

Tulemuste mõõtmisel kasutatud näitajate osas on tehtud edusamme, kuid endiselt esineb puudusi. Komisjoni peadirektoraadid peaksid välja töötama ka paremad juhtimiseesmärgid.

Kontrollikoda tervitab taas kord komisjoni vahearuanDES esitatud üleskutset ELi eelarve rakendamist ja juhtimist käsitleva lihtsama ja integreerituma aruandluse järele.

Kontrollikoda on seda soovitanud juba mitmeid aastaid.

Oleme ka märkinud, et tuleks võtta täiendavaid meetmeid, kui kulutõhusust ei saavutata.

Kui kogu raha on kulutatud eeskirjadele vastavalt ning selle üle on asjakohaselt aru antud, siis praeguse seisuga sellest piisab. See ei peaks aga nii olema.

Oleks vaja tõelisi stiimuleid kulutõhususe saavutamiseks, mitte lihtsalt kulueesmärkide täitmiseks ja eeskirjade rikkumise vältimiseks.

Sest isegi kui kogu raha üle on nõuetekohaselt arvet peetud ning kõiki eeskirju järgitud, ei tagata sellega, et kõik ELi rahastatud projektid on kulutõhusad.

Kui inimesed ei saa aru, kas süsteem nende jaoks toimib, ei saa me oodata, et nad seda usaldaksid.

Nad tahavad näha käegakatsutavaid tulemusi ning nende saavutamiseks kasutatud vahendeid. See suhe – raha kasutamise tulemusel toodetud väärtus – peab olema palju selgemalt välja toodud.

Lugupeetud esimees, austatud liikmed!

Usalduseks on vaja läbipaistvust ja kindlust, ning need on hea finantsjuhtimise neljas element.

Komisjon peab parlamendile ja avalikkusele õigete teemade kohta aru andma ning seda, mille üle aru antakse, tuleb asjakohaselt kontrollida ning sõltumatult auditeerida.

Rahastamismehhanismide järjest laialdasem kasutamine (nende rahastamine ei toimu otse ELi eelarvest ning kontrollikoda neid ei auditeeri) ohustab aga nii aruandekohustuse täitmist kui ELi poliitikasuundade ja tegevuste koordineerimist.

Kontrollikoja auditid ei anna mitte ainult sõltumatut kindlust, vaid ka võimaluse esitada soovitusi selle kohta, kuidas parandada ELi finantsjuhtimist.

Komisjon aktsepteerib ja järgib suurt osa kontrollikoja soovitustest.

Vaatamata sellele, et liikmesriigid on kontrollikoja soovitustest üsna hästi teadlikud, on soovitude põhjal ametlikult võetavate meetmete tase aga väga varieeruv. Seetõttu on liikmesriikide tasandil poliitikas ja tavades tehtud vaid piiratud määral muudatusi.

Lugupeetud esimees, austatud liikmed! ELi finantsjuhtimist tuleb parandada. Euroopa Liit peab tegema õigeid reforme ning seda üsna pea.

Otsuste aeg on kohe käes. Kontrollikoda esitab komisjoni ettepanekute kohta oma kommentaarid ja ettepanekud ning ootab edasisi selleteemalisi arutelusid.

Kui soovime luua ELi finantssüsteemi, mis suudaks kodanike usalduse taastada, peavad ELi institutsioonid koostööd tegema. Olen kindel, et saame sellega hakkama.